

ОСОБЛИВОСТІ МУЗИЧНОЇ СПАДЩИНИ УКРАЇНСЬКОЇ КОМПОЗИТОРКИ ТА ПЕДАГОГІНИ МАРИНИ ДОЛГІХ

Анотація. Стаття присвячена дослідженню постаті викладачки Кіровоградського музичного фахового коледжу, кандидати мистецтвознавства, композиторки Марини Долгіх. Було детально розглянуто композиторський вимір діяльності мисткині. Ключовою частиною роботи є укладений каталог її музичних творів. Вивчено історію створення та виконання композицій, їхні форми, стилістику, жанрове й інструментальне різноманіття, а також смислове наповнення творів і відображення у них політико-історичних подій сучасності.

Ключові слова: Долгіх Марина, педагог, композитор, каталог творів, музика, творча спадщина, місто Кіровоградський.

Abstract. The article is devoted to the study of the figure of Maryna Dolhikh – a lecturer at the Kropyvnytskyi Music Professional College, Candidate of Art Studies, and composer. The compositional dimension of the artist's activity is examined in detail. A key component of the work is a compiled catalogue of her musical compositions. The history of the creation and performance of the works, their forms, stylistics, genre and instrumental diversity, as well as their semantic content and the reflection of contemporary political and historical events in them are analyzed.

Keywords: Maryna Dolhikh, educator, composer, catalogue of works, music, creative heritage, city of Kropyvnytskyi.

Вступ. Професійний потенціал викладача є запорукою життєздатності системи освіти. Саме через особистість педагога відбувається передача культурного коду та світоглядних орієнтирів. Тому для сучасної освіти особливу цінність складає внесок конкретних постатей.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Актуальність теми зумовлена тим, що для історії освіти важливе дослідження досвіду тих педагогів, які у власній діяльності вміло поєднують високий рівень викладання предмета з живою практикою, популяризацією та втіленням того, чого навчають своїх здобувачів освіти. Такою постає Марина Василівна Долгіх – викладачка, композиторка, науковиця.

Її музичний доробок потребує ґрунтовного вивчення, адже сучасний культурно-мистецький простір формується не лише на основі історичної спадщини композиторів

минулого, а й визначається внеском сучасних діячів, окремі з яких відіграють важливу роль у своєму регіоні. Це зумовлює необхідність аналізу творчого надбання конкретних митців сьогодення задля глибшого розуміння тенденцій розвитку локальних музичних середовищ.

Мета статті – комплексно дослідити музичну спадщину композиторки й педагога М. В. Долгіх, висвітлити історію створення і виконання її творів, здійснити їх класифікацію та систематизацію, а також надати характеристику композицій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз джерел засвідчує: біографію і творчість М. Долгіх досліджували А. Лях [1] та Е. Дробот [7]. Результати їхніх напрацювань опубліковано у рецензованих наукових виданнях. Нами опрацьовано матеріали, розміщені в мережі Інтернет [2; 12; 14], де представлено фотографії, афіші, звіти з концертів, а

також статті-інтерв'ю місцевих журналістів із Мариною Василівною [8]. Проаналізовано YouTube-канал композиторки [11], що дало змогу прослухати частину її творів. Окрему групу джерел становлять ноти з особистого архіву Марини Долгіх. Серед них – опубліковані [3; 4; 5; 6] у виданнях, а також рукописні матеріали – всі вони були нами класифіковані. На публікацію останніх не було надано згоди з огляду на дотримання авторських прав.

Методи: аналіз, синтез, опис, класифікування, елементи музикознавчого аналізу, застосовано хронологічний і системний підходи.

Наукова новизна і результати дослідження. Незважаючи, здавалось би, на вагомість творчого, наукового, педагогічного доробків Марини Долгіх, їх наукове осмислення перебуває на початковому етапі: наявні відомості фрагментарні, несистематизовані та не дозволяють сформувати цілісне уявлення про музичну спадщину композиторки. Тому нами було проаналізовано твори авторки, складено таблицю-каталог за хронологічним принципом, вивчено історію їх виконання і публікації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Марина Василівна Долгіх – композиторка, кандидат музикознавства [1, с. 16], викладачка-методистка Кропивницького музичного фахового коледжу, наукова співробітниця Комунального закладу «Кропивницький музей музичної культури імені Кароля Шимановського», краєзнавиця, дослідниця музичного виміру історії Кіровоградщини, авторка низки статей в «Енциклопедії сучасної України» [2]. Вона є однією з найбільш відомих і виконуваних сучасних композиторів Кіровоградської області. Її творча та педагогічна діяльність відіграє вагому роль у формуванні музичного ландшафту Кіровоградщини.

Під час опрацювання авторського музичного архіву та здійснення вивчення творчої спадщини композиторки, нами було створено загальну комплексну

класифікацію її творів у вигляді таблиці (див. табл. 1). Вона побудована за хронологічно-алфавітним принципом: праці подаються відповідно до років створення, починаючи від найдавніших, а в межах одного року – розміщуються в алфавітному порядку. Такий підхід зумовлений тим, що Марина Василівна зазвичай працює одночасно над кількома різними композиціями чим унеможливує їхнє точне хронологічне розмежування всередині одного року.

Щодо питання датування збірок слід зауважити, що в каталозі, окремою колонкою подано дати завершення роботи над кожною з них (колонка «Рік»), оминаючи датування окремих творів у їх складі.

Додатково до кожної композиції вказано коротку супровідну інформацію (колонка «Примітка»), де зазначено про інструмент, жанрову належність, автора тексту (для вокальних творів), бібліографію на вже опубліковані видання тощо – це підвищує інформативність класифікації та допоможе в майбутньому як дослідникам, так і виконавцям сформувати базове уявлення про твір.

Усім композиціям Марини Василівни присвоєно свій унікальний порядковий номер у каталозі (колонка «№»). У тих випадках, коли збірка або цикл складається з кількох самостійних частин, що можуть функціонувати як окремі твори, кожній частині надається власний номер, підпорядкований номеру основного твору та за потреби записується після нього через кому. Різні редакції чи версії одного й того ж твору або його частин позначено англійськими літерами (a, b). Таким чином, загальний шифр має наступну структуру. Наприклад:

DMW 8, 10-a

де DMW – назва каталогу: «A Classification of Dolhikh Maryna's Musical Works» (Класифікація музичних робіт Марини Долгіх);

8 – номер твору в каталозі (у цьому випадку – збірка «Дитячі пісні»);

10 – номер частини в складі цього твору («Вишиває мати пісню»);

a – версія для ансамблю бандур.

Класифікація музичних творів Марини Василівни Долгіх
A Classification of Dolhikh Maryna`s Musical Works (DMW)

№	Назва твору	Частини	Рік	Примітка
1	«Пісню про маму»		1977	Пісня з фортепіано.
2	«Атака снилась мне»		1979	Для хору і фортепіано.
3	«Варіації»		1983	Для фортепіано.
4	«Сюїта в старовинному стилі»		1983	Для фортепіано.
5	«Мелодія»		1985	Для бандури і фортепіано (скрипка і фортепіано).
6	a. «Ноктюрн»		1985	Для скрипки і фортепіано.
	b. «Ноктюрн»			Версія для бандури та фортепіано.
7	«Мальви»		1994	Для ансамблю бандуристок. Вірші: С. Чубко.
8	«Дитячі пісні»	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Досвітковою порою». Вірші: О. Пархоменко і М. Долгіх. 2. «Квітнева пісня». Вірші: М. Сингаївський 3. «Ластівочка». Вірші: І. Блажкевич. 4. «Черевички». Вірші: В. Ладижець. 5. «Пісня про боровика». Вірші: О. Олесь. 6. «Нетерпляча сова». Вірші: Н. Стефурак. 7. «Весілля у ставку». Вірші: Н. Стефурак. 8. «У перетику ходила». Вірші: Т. Шевченко. 8-а: версія для ансамблю бандур. 9. «Весна». Вірші: Н. Стефурак. 10. «Вишиває мати пісню». Вірші: А. Корінь. 10-а: версія для ансамблю бандур. 11. «Як гарно в лісі восени». Вірші: Н. Стефурак. 	2004	Збірка для бандури (або фортепіано) та голосу. Видано: Долгих М. В. Дитячі пісні для голосу в супроводі бандури. Кіровоград: нотне видавництво «Перлина», 2004. 30 с. [3].
9	«Метаморфози»	<ol style="list-style-type: none"> 1. Прелюдія «Одкровення». 2. Вальс «Загадка». 3. Балада «Пробудження». 4. «Капричіо». 5. «Постлюдія». 	2005	Інструментальний цикл для бандури соло. Видано: Долгих М. В. Метаморфози. Цикл для бандури. Кіровоград: нотне видавництво «Перлина», 2005. 20 с. [4].
10	«Осінній діалог» присвячений Л. Кардаш		2006	Солоспів для голосу з бандурою. Вірші: К. Горчар.
11	«Вітер з гаєм розмовляє»		2007 – 2008	Авторська версія української народної пісні. Вірші: Т. Шевченко.
12	«Різдвяна фантазія» на тему пісні невідомого		2008	Для фортепіано в 4 руки.

	автора «Крижане серце»			
13	«Триптих»	1. «Сьогодні». 2. «Б'є годинник». 3. «Вечірня пісня».	2008	Вокальний цикл у супроводі фортепіано або бандури. Вірші: О. Теліга.
14	«Лелека»		2011	Хорова поема. Вірші: О. Анохіна.
15	а. «Люблю тебе»		2016	Пісня на вірші К. Оверченка для тенора або мецо-сопрано, жіночого хору або ансамблю і фортепіано.
	б. «Люблю тебе»			Версія для тенора або мецо-сопрано, жіночого хору або ансамблю і камерного оркестру.
16	«Співаночки»		2016	Парафраз на теми українських народних пісень для жіночого хору чи ансамблю.
17	«Шумка»		2016	Вокальний дует для сопрано і баритона. Вірші: М. Вороний.
18	«Про Пана Тралялинського»		2019	Дитяча міні опера. Вірші: Ю. Тувім, у перекладі І. Малковича.
19	«Як упав же він...»		2019	Хорова поема для жіночого хору. Вірші: Б. Олійник.
20	а. «Танго»		2020	Пісня-дует (сопрано і баритон) з фортепіано. Вірші: О. Теліга.
	б. «Танго»			Версія для сопрано і симфонічного оркестру.
21	а. «Хочеш наснюсь тобі»		2020	Солоспів для сопрано і фортепіано. Вірші: А. Корінь.
	б. «Хочеш наснюсь тобі»			Версія для голосу і симфонічного оркестру.
22	а. «Маків цвіт»		2020 – 2021	Вокальний дует для сопрано і баритона з фортепіано. Вірші: О. Армаш.
	б. «Маків цвіт»		Версія з оркестром народних інструментів.	
23	«Тече вода з-під явора»		2020 – 2021	Пісня-дует з фортепіано. Вірші: Т. Шевченко.
24	«Золотий шлях Роксолани»		2021	Мюзикл. Лібрето – А. Царук. Клавір.
25	«Думка»		2022	Для мецо-сопрано, скрипки та фортепіано. Вірші: О. Журлива.
26	«Люблю я вітер-вітровіння»		2022	Для жіночого ансамблю/хору з фортепіано. Вірші: О. Журлива.
27	«Музика лунає»	1. «Моя Україно, земле волошкова». Вірші: Г. Берізка.	2022	Збірка дитячих пісень для ансамблю, хорів і солістів. Видано: Долгих М. В.

		<p>2. «Україна». Вірші: М. Савка.</p> <p>3. «Писанки». Вірші: Т. Винник.</p> <p>4. «Пісенька». Вірші: Н. Стефурак.</p> <p>5. «Босоніжки для Стоніжки». Вірші: М. Савка.</p> <p>6. «Котище». Вірші: М. Савка.</p> <p>7. «Чорний пан». Вірші: М. Савка.</p> <p>8. «Біла пані». Вірші: М. Савка.</p> <p>9. «Новорічна пісенька». Слова: Т. Винник.</p> <p>10. «Пісенька про лева» (1979 р.). Вірші: Г. Сапгір (перекл. А. Татарової).</p> <p>11. «Бабуїни». Вірші: М. Савка.</p> <p>12. «Домовик». Вірші: Н. Стефурак.</p> <p>13. «Хоч на зріст я ще маленька». Вірші: О. Журлива</p> <p>14. «Про Мартинка і хмаринки». Вірші: Г. Чубай.</p> <p>15. «Пірат». Вірші: Г. Чубай.</p> <p>16. «Індіанець Джо». Вірші: Н. Стефурак.</p> <p>17. «На місточку» за мотивами вірша Г. Бойка.</p> <p>18. «Стояла собі хатка» за мотивами вірша Н. Забілої</p> <p>19. «Лісовий Рок-н-рол». Слова: О. Журливої.</p> <p>20. «Музика лунає». Вірші: А. Царук.</p> <p>20-а Версія з камерним оркестром.</p>		<p>Музика лунає. Нотна збірка пісень для солістів, ансамблів та хорів. Кропивницький: Видавець Лисенко В. Ф., 2022. 80 с. [5].</p>
28	«Сім різдвяних кантів»	<p>1. «В неділеньку рано». Вірші: невідомого автора.</p> <p>2. «Хто кріпко на Бога уповає». Вірші: Ф. Прокопович.</p> <p>3. «Мати милосердна». Вірші: Д. Туптало.</p> <p>4. «Ой біда, біда, мні чайці небозі». Вірші: народні.</p> <p>5. «Породила чечіточка». Вірші: народні.</p> <p>6. «Похвалу принесу сладкому Ісусу». Вірші: Д. Туптало.</p>	2022	<p>Для мецо-сопрано, флейти, скрипки, бандури і перкусії.</p>

		7. «Радуся, радість Твою воспіваю». Вірші: Еп. Славинецький.		
29	«Як козаки правди шукали»		2022	Дитячий мюзикл. Лібрето – Т. Воронової.
30	а. «Шотландські пісеньки»	1. «Мій любий ткач». 2. «Рвала Дженні золотунці». 3. «Білий мельник, білий». 4. «Що ж ти думаєш-гадаєш». 5. «Веселий хлопець бондарчук». 6. «Моя любов – рожевий квіт». 7. «Ой ненечко-ненько». 8. «Обійняв, сказав: «Прощай»». 9. «Ревуть вітри суворі». 10. «Ой довга, смутна ніч». 11. «Дударик».	2022 – 2023	Вокальний цикл для сопрано і фортепіано на слова Р. Бернса (переклад М. Лукаш). Видання: Долгіх М. В. Шотландські пісеньки : вокал. цикл на вірші Роберта Бернса (укр. пер. Миколи Лукаша) : пед. репертуар закл. спец. мистец. освіти / Марина Долгіх. Кропивницький : Лисенко В. Ф., 2023. 40 с. [6].
	б. «Шотландські пісеньки»			Версія для струного квартету/оркестру.
31	а. «Ішов козак»		2023	Вокально-інструментальна фантазія у супроводі капели бандуристів.
	б. «Ішов козак»			Версія перероблена для мішаного хору.
32	«Контексти»		2023	Для альта соло.
33	«Порізала пальчик»		2023	Авторська версія народної пісні Для жіночого ансамблю a cappella.
34	«Радуйся, земле»		2023	Пісня для хору у супроводі фортепіано. Вірші: Т. Винник.
35	а. «Ave Maria»		2023	Для 2-х сопрано і камерного оркестру.
	б. «Ave Maria»		2024	Версія для 2-х скрипок і камерного оркестру.
36	«Триптих на слова Т. Шевченка», присвячений О. Нікітюк	1. «Якби мені, мамо, намисто». 2. «І небо невмите». 3. «Ой маю, маю я оченята».	Лютий 2024	Для мецо-сопрано і фортепіано.
37	«Бадяка-маняка»		2024	Дитяча пісня у супроводі фортепіано. Вірші: Н. Стефурак.
38	Полька «Карамелька»		2024	Твір для камерного оркестру.
39	«Карпет з викрутасами»		2024	Для фортепіано в 4 руки.
40	«Пісня про динозаврика»		2024	Дитяча пісня у супроводі фортепіано. Вірші: Н. Гармазій.
41	«Степова коляда»		2024	Кантата на матеріалах фольклору Кіровоградської області. <i>Не завершений.</i>
42	«Танцювала осінь»		2024	Пісня для мецо-сопрано і жіночого ансамблю з

				фортепіано. Вірші: А. Войтенко.
43	«Я над світом стою»	1. «Я над Світом стою». 2. «Горіла свічка». 3. «А може, ти воскреснеш на світанні». 4. «Тримайся, Нене рідна».	2024	Хорове дійство для мішаного хору а cappella. Вірші: О. Армаш (театралізоване).
44	Збірка	1. «Коломийка». 2. «Скіфська токата». 3. «На самоті», пам'яті В. Ф. Лисенка. 4. «Тарангела». 5. «Уламки дзеркала». 6. «Хода гномів». 7. «Перше авто». 8. «Полонез». 9. «Джазовий коктейль». 10. «Сніжинки».	2024 – 2025	Для фортепіано. <i>Готується до друку.</i>
45	«Черевички підковками» 3		Весна 2025	Солоспів для мецо-сопрано та фортепіано. Вірші: Я. Щоголів.
46	«Відлуння степу»		2025	Інструментальна мініатюра для ансамблю бандуристів.
47	Концерт для труби з оркестром «Vivere militare est»	1. «Життя». 2. «Любов». 3. «Військова коломийка».	2025	Редакція партії труби – Б. Максенка. Для труби і фортепіано.
48	«Журавки»		2025	Хорова поема для жіночого хору чи ансамблю. Вірші: А. Царук.
49	Збірка «Співаночки мої любі»	1. «Співаночки мої любі». Вірші: М. Підгірянка. 2. «Весняна метелиця». Вірші: Г. Щербан. 3. «О, любов моя». Вірші: Г. Щербина. 4. «Журавлики». Вірші: З. Ружин. 5. «Заплету віночок». Слова: народні. 6. «Білі лілеї». Вірші: Г. Берізка. 7. «Прощання». Вірші: А. Корінь. 8. «Я – така!». Вірші: О. Анохіна. 9. «Ромашки». Вірші: М. Сингаївський. 10. «Колядують зорі». Вірші: О. Лубська. 11. «Щедрівка». Вірші: Н. Горик. 12. «Гуси гусоньки». Вірші: К. Гнатенко. 13. «Вишиванка». Вірші: Я. Яковенко. 14. «Мої співанки». Вірші: С. Жупанін	2025	Для голосу у супроводі бандури/фортепіано. <i>Готується до друку.</i>

		15. «Співанки». Вірші: М. Підгірянка. 16. «Смерічка». Вірші: М. Підгірянка.		
50	«Італійська ніч»		2025	Солоспів для басу в супроводі фортепіано. Вірші: О. Олесь.
51	«Ой дівчино бережанко»		2025	Солоспів для басу в супроводі фортепіано Слова: Р. Бернс (переклад: М. Лукаш).
52	«Пісенник маленького бандуриста»		2025	<i>Не завершений.</i>
53	«Три пісні з України»	1. «Холодний березень» 2. «Плела косу» 3. «На уламках життя»	2025	Для солістки, мішаного хору, симфонічного оркестру. Вірші: О. Трибуцька.
54	«Троянда»		2025	Солоспів для мецо-сопрано і фортепіано. Вірші: Т. Фішер.

Станом на кінець 2025 року загальна кількість творів, збірок і циклів, створених Мариною Василівною, становить 54 одиниці. Так як у це число входять багаточастинні композиції, то загальна кількість творів складає 138, без урахування різних версій цих творів.

Музична спадщина Долгіх М. В. представлена широким різноманіттям жанрів, зокрема вокальними та інструментальними, використанням багатопалітри інструментів та орієнтована на виконавців різного віку та ступеня підготовленості.

Аналізуючи творчий доробок Марини Василівни, слід зауважити, що чільне місце в інструментальній музиці композиторки посідає бандура. Саме з неї почався шлях до визнання. Використання цього інструменту не знаходило значної підтримки з боку наставника Марини Долгіх Кіма Шутенка. Як зазначає дослідниця Е. Дробот, покликаючись на Кіма Олександровича: «цей інструмент в професійній сфері начебто не мав перспектив» [7, с. 12]. Однак початок творчості Марини Василівни припав на роки утвердження незалежності України, що, на нашу думку, позитивно вплинуло на подальший розвиток композиторки, адже в цей час відбувалося повернення українського народу до його витоків, дослідження минулого, зацікавлення історією, зокрема і музичною, де бандура разом із кобзою посідали важливе місце.

Виконавцями творів для бандури стали два відомі в краї колективи бандуристок:

юний ансамбль «Мальвочки», що складався з учениць міських музичних шкіл № 2 та № 3, та професійна капела бандуристок «Мальви». З ними М. Долгіх співпрацювала як учасниця ансамблів, здійснювала аранжування та писала пісні [8]. У репертуарі згаданих колективів поєднувалася традиційна бандура з такими сучасними течіями як соул, елементами джазу, рок-музики. Участь у цих ансамблях допомогла Марині Василівні втілити свої оригінальні задуми й показати бандуру в осучасненому вигляді, зберігаючи її ліричну основу [7, с. 12].

Враховуючи специфіку роботи Марини Василівни у музичних школах і фаховому коледжі, де навчає юне покоління, нею було створено збірку для бандури і голосу під назвою «Дитячі пісні» (DMW 8) [3], до складу якої увійшли 11 творів. Більшість із них виконав дитячий хор музичного коледжу «Зоринка». Спеціально для нього було створено композицію «Лелека» (DMW 14), яка вперше прозвучала на Міжнародному конкурсі «Прага-Моцарт» у Чехії в 2011 році. Саме завдяки цій композиції Кіровоградський колектив «Зоринка» виборов перше місце й став дипломантом конкурсу у номінації «За особливу виразність виконання» [7, с. 12].

Найбільш відомими піснями для дітей М. Долгіх на хрестоматійні вірші Наталі Забіли стали «Весілля у ставку» (DMW 8, 7) та «Квітнева пісня» (DMW 8, 2), що згодом увійшли до збірки «Дитячі пісні» [5], а також «Стояла собі хатка» (DMW 27,

18), яка перебуває у складі збірки «Музика лунає [5]» [7, с. 12].

Ще одним втіленням її стилю став інструментальний цикл під назвою «Метаморфози» (DMW 9), у складі якого було зібрано 5 сольних п'єс для бандури [1, с. 16].

Марина Василівна у своїй роботі орієнтується на ті колективи, з якими має творчі стосунки та які розуміють і відчувають її творчість. Вона тісно співпрацює з колегами-хормейстерами музичного коледжу Аллою Татаровою (хор «Зоринка») і Оксаною Трушиною (хор «Prima vista»).

Композиції Марини Доліх неодноразово виконувались на всеукраїнських конкурсах бандуристів імені Г. Хоткевича (м. Харків), «Під срібний дзвін бандур» (м. Дніпро), «Дзвени, бандуро» (м. Миколаїв), імені В. Перепелюка (м. Вінниця), імені В. Кабачка (м. Полтава), Всеукраїнського конкурсу виконавців на народних інструментах «Провесінь». У 2011 та 2015 рр. М. В. Долгіх отримала диплом за кращий авторський твір для бандури Міжнародного конкурсу бандуристів імені Г. Хоткевича у м. Харкові [7, с. 12].

Про ціннісне ставлення до українського народу та його культури, на нашу думку, свідчать не лише використання бандури і створення композицій патріотичної тематики, а й звернення саме до українських поетів, особливо земляків-сучасників: Антоніни Корінь, Антоніни Царук, Галини Берізки, Катерини Горчар, Олени Журливої, Костя Оверченка, вірші яких Марина Василівна поклала на музику. Послідовне звернення Долгіх М. В. до творчості згаданих вище поетів свідчить про здійснення нею вагомої ролі у формуванні сучасного культурного простору Кіровоградщини, оскільки її музичні опрацювання поетичних текстів сприяють актуалізації та популяризації регіональної літературної спадщини.

Не оминає увагою композиторка класиків українського поетичного слова (Феофана Прокоповича, Тараса Шевченка, Бориса Олійника, Олену Телігу, Миколу Вороного) та твори іноземних поетів, зокрема її міні-опера «Про пана Трулялинського» (DMW 18), написана на вірші польського письменника Юліана Тувіма у перекладі Івана Малковича; вокальний цикл «Шотландські пісеньки» створений на слова Роберта Бернса.

Серед її авторських знахідок понад 30 солоспівів для голосу під супровід фортепіано; обробки українських народних пісень для бандури і фортепіано; твори для капели бандуристів і солістів (сопрано, тенору, баритону); вокально-інструментальна фантазія «Ішов козак до дівчини» (DMW 31 a/b), а також «Вокальний триптих» (DMW 13) на вірші О. Теліги із творами в його складі: «Сьогодні», «Б'є годинник», «Вечірня пісня» [7, с. 12]. Прем'єра останнього відбулася у 2008 році на X Всеукраїнському літературно-мистецькому конкурсі «Щоб далі йти дорогою одною» в номінації «Професіонали». Виконавцями твору стали співаки, які в майбутньому отримали визнання, зокрема, Олена Циганкова, яка є солісткою хору «Київ» під орудою М. Гобдича. Друга виконавиця циклу – Дар'я Уманець-Терещенко – солістка «Донбас-опери». Третя – Тетяна Воронова – навчалася на режисерському факультеті Київської консерваторії [8].

У 2019 році відбувся авторський сольний концерт Марини Долгіх, де була представлена її вокально-хорова творчість. Майже всі композиції були прем'єрними та виконувались учнями музичних шкіл, хорами «Зоринка» та «Prima vista». Лунали хорові поеми, дитяча міні-опера тощо. Фінальними були пісні «Музика лунає» (DMW 27, 20), що увійшла до складу однойменної збірки [5], завершеної 2022 року, та «Люблю тебе» (DMW 15 a/b). Твір «Люблю тебе» постає як музичне втілення любові до рідної землі [7, с. 12].

Вагомою складовою творчості Марини Долгіх є взаємодія з регіональною культурною спадщиною, що, наприклад, знаходить відображення у кантаті «Степова коляда» (DMW 41, незавершений), створеній на основі етнографічних матеріалів Кіровоградщини. Подібні історико-культурні алюзії простежуються у назві твору «Скіфська токата» (DMW 44, 2). Це, ми вважаємо, віддзеркалює інтерес авторки до минулого регіону. Вона демонструє не лише художню оригінальність, а й зацікавленість дослідженням локальної культури; здійснює інтеграцію національно-історичного спадку у сучасну музичну практику чим підсилює краєзнавчий вимір своєї творчості.

Слід зауважити, що творча спрямованість митців, тематика творів, добір сюжетів і їхня реалізація тісно переплітаються з духом епохи. Композитори глибоко реагують на

історичні злами, особисті переживання чи трагічні події, що їх оточують. Наприклад, Ф. Шопен створює етюд «Революційний», реагуючи на польське повстання 1831 року. Б. Лятошинський втілює враження від жахів Другої світової війни у Третій симфонії, що була вперше виконана 1951 року. Вона стала кульмінацією протистояння композитора з радянською культурною політикою [9]. Так, К. Пендерецький пише авангардний твір «Трен» (1960 р.), що став музичним пам'ятником жертвам ядерного удару по Хіросімі [10].

Прагнемо наголосити, що на творчість композиторки накладають значний відбиток військово-політичні події, у вирі яких опинилася Україна з 2014 року. З піднесенням патріотичного руху, оновленим прочитанням історії та новим етапом розвитку національної ідеї в суспільстві, музика не залишилася відмежованою від загальнодержавних тенденцій ціннісно-світоглядних трансформацій. Дедалі більше композитори звертаються до теми національної боротьби, Української революції 1917 року, Війни за Незалежність України. Своє емоційне сприйняття сучасних подій Марина Василівна екстеріоризує у творі «Як упав же він...» (DMW 19), присвяченому пам'яті героїв Крут та загиблих у Війні за Незалежність України, що на вищезгаданому сольному концерті був виконаний студентським хором «Пріма-віста» під керівництвом Оксани Трушиної [7, с. 12].

Не оминули творчість композиторки і події, пов'язані з повномасштабним вторгненням 2022 року. Воно представлене значно більшою кількістю жертв, жорстокістю ведення бойових дій, хаосом і, водночас, піднесенням патріотичного духу українського народу. Трагізм жахів війни, усвідомлення недаремності жертви військових, котрі поклали свої життя, увіковічення пам'яті про їхні подвиги передано в творі «Я над світом стою» (DMW 43) на слова Олени Армаш. Композиторка не пише твір одразу, навпаки – виношує ідею, кристалізує своє ставлення і виливає його у масштабному хоровому дійстві, складеному із чотирьох частин у супроводі світлових ефектів. Таким чином, створює картину, притаманну сучасному мистецтву: одночасне поєднання звуку, візуалізації, рухів та смислів тексту створюють глибоке емоційне враження. Мелодія

характеризується синтезом сучасності з неокласицизмом. Зберігаючи емоційність, авторка місцями створює виразну експресію, передаючи напругу. Прем'єра відбулася 24 травня 2024 року в приміщенні Кіровоградської філармонії, у виконанні муніципального хору «Елефтерія» під керівництвом Юлії Левченко. Художнє оформлення здійснено Наталією Корніловою. Режисер – Тетяна Воронова [11; 12]. Вагомою для усвідомлення позицій авторки є коротка, проте змістовна фраза, сказана для місцевої газети «Україна-Центр»: «Мрію, щоб війна закінчилася перемогою України» [13].

У 2025 році створено Концерт для труби, в якому яскраво виражено тематику війни під назвою «Vivere militare est» (DMW 47), що складається з трьох частин: «Життя», «Любов», «Військова коломийка». Поєднання цих частин виразно вказує на неприродність війни, її втручання у вимір людського буття, яке порушує його природний потік.

У концертній програмі в Хмельницькій обласній філармонії 29 травня 2023 року прозвучав цикл солоспівів «Шотландські пісеньки» на вірші Р. Бернса (DMW 30), а також вокальні твори на слова А. Корінь і О. Теліги. Серед виконавців були Фатіма Чергіндзія (сопрано), заслужена артистка України, Анастасія Коптева (сопрано), квартет «Зоряні струни» [14].

Загалом стилістика, в якій Марина Долгіх займається творчими пошуками, не обмежується якимось одним конкретним напрямом, а часто містить в собі синтез різних стилів, не оминає увагою композиторка неокласицизм, неоромантизм, неофольклоризм, додаючи елементи модернізму. У вокальній музиці приділяє увагу рухові за текстом.

Висновки. Творчий доробок Марини Долгіх постає як багатогранне художнє явище. Композиторка демонструє майстерне володіння формою в сольних, хорових й інструментальних жанрах, особливе значення приділяє бандурному мистецтву та вокалу. Мистецький стиль авторки вирізняється палітрою ліричних, епічних, комічних образів. Фундаментом її художнього світогляду є національно-патріотичний дискурс, реалізований через інтерпретацію класичної та регіональної поезії, а також глибоке осмислення етнографічного матеріалу й інтеграція

фольклору Кіровоградщини. Важлива складова доробку втілена у творах, що стали відповіддю авторки на виклики Війни за Незалежність України. Вони репрезентують мистецьку рефлексію на трагізм та героїку сучасності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лях А. Багатогранність мистецької постаті Марини Долгіх. Музична Україніка (композитори України у парадигмі світової музичної культури: збірник матеріалів ІV Всеукраїнської науково-практичної конференції (ДМФК ім. В. Барвінського, 18 березня 2021 р., м. Дрогобич) / [редактори-упорядники О.Сеник, М.Фендак]. Дрогобич 2021, ТзОВ «Трек ЛТД» 2021. 194с. С. 15-18.
2. Долгіх М. Профіль автора. Енциклопедія сучасної України НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України. URL: <https://esu.com.ua/author/M.+V.+Dolghih> (дата звернення: 28.11.2025).
3. Долгіх М. В. Дитячі пісні для голосу в супроводі бандури. Кіровоград: нотне видавництво «Перлина», 2004. 30 с.
4. Долгіх М. В. Метаморфози. Цикл для бандури. Кіровоград: нотне видавництво «Перлина», 2005. 20 с.
5. Долгіх М. В. Музика лунає. Нотна збірка пісень для солістів, ансамблів та хорів. Кропивницький: видавець Лисенко В. Ф., 2022. 80 с.
6. Долгіх М. В. Шотландські пісеньки : вокал. цикл на вірші Роберта Бернса (укр. пер. Миколи Лукаша) : пед. репертуар закл. спец. мистец. освіти / Марина Долгіх. Кропивницький : видавець Лисенко В. Ф., 2023. 40 с.
7. Дробот Е. Композиторська діяльність Марини Долгіх. Студентський науковий вісник. Випуск 22. Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. Володимира Винниченка, 2020. 259 с.
8. Корінь А. Музика дружби, любові і краси, Музика щастя на всі голоси. URL: <https://www.ugorod.kr.ua/articles/bandura.html> (дата звернення: 01.12.2025).
9. Борис Лятошинський. Невизнаний геній української класичної музики. Ужгородський музичний фаховий коледж ім. Д. Є. Задорова : вебсайт. URL: <https://umfkzador.uz.ua/struktura/biblioteka/novini-biblioteki/boris-liatoshinskii-neviznaniigenii-ukrayinskoji-klasichnoyi-muziki> (дата звернення: 22.03.2026).
10. Грабовський В. Пендерецький Кшиштоф. Енциклопедія Сучасної України. НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України. URL: <https://esu.com.ua/article-881480> (дата звернення: 22.03.2026)
11. Композиторка Марина Долгіх : YouTube-канал. <https://youtube.com/channel/UC1EivDfiug5p1Lt3FlnDT4g> (дата звернення: 15.11.2025).
12. Афіша хорového дійства в чотирьох частинах «Я над світом стою...». Мінкульт : вебсайт. <https://museum.mincult.gov.ua/collections/afisha-horovogo-diystva-v-chotiroh-chastinah-ya-nad-svitom-stoyu-162780> (дата звернення: 21.03.2026).
13. Любарський Р. Над чим працюєш, Майстре? Публікація від 26.02.2024. Україна-Центр : вебсайт. URL: <https://uc.kr.ua/2024/02/26/nad-chym-pratsyuyesh-majstre/> (дата звернення: 22.03.2026).
14. «Мое кохання, мов рожевий цвіт...»: вечір солоспівів Марини Долгіх. Хмельницька обласна філармонія : вебсайт. URL: https://oblfiarmonia.com/organ_hall/moe-kohanna-mov-rozevij-cvit-vecir-solospiviv-marini-dolghih (дата звернення: 06.12.2025).